

פרשת היס: המנוח נקבר "חתיכות-חתיכות"

מאת: רותי אברהם | ✉

[צילום: בוצ'ין]

בית המשפט חייב את המדינה ב"פיצוי מוגבר" למשפחת "נפגעי פרשת היס" - השופט: לנרצח נעשתה נתיחה שלא כדין והוא נקבר שלוש פעמים - התנהלות המכון - חסרת זהירות וחסרת רגישות

בית משפט המחוזי בירושלים פסק פיצוי מוגבר לבני משפחה שיקרם נרצח ב-32 מכות בראשו, עבר נתיחה שלא כדין ושרידיו נקברו שלוש פעמים. מדובר ב"חיסוד ממקרי "פרשת היס", התנהלותו תוך ליקויים קשים של המכון לרפואה משפטית כשבראשותו עמד בזמנו פרופ' יהודה היס.

השופט צבי זילברטל קבע כי האלמנה תקבל סכום של 150 אלף שקלים וכל אחת מבנותיה 100 אלף שקלים. השופט אף חייב את המדינה בהוצאות המשפט: 60 אלף שקלים.

תחילתה של הפרשה בשנת 1995, כשישעיהו צינר נרצח בידי הפועל שלו באמצעות 32 חבטות על ראשו. למחזה זה נחשפה בתו של צינר, ליה בן צבי, התובעת. גופתו של צינר נלקחה למכון לרפואה משפטית ושם נערכה נתיחה שכללה "הסרת כיפת הגולגולת ונטילת דגימות של רקמות בגודל של מספר סנטימטרים מכל אחד מאברי הגוף". הגולגולת והדגימות נשמרו במכון נשמרו תקופה ממושכת ולא נקברו עם גופת צינר. כשבע שנים אחרי פטירתו, בינואר 2002, כששבו בני משפחתו של צינר מבית העלמין שם התייחדו עם זכרו, הגיע טלפון. בצד השני היתה רוני גגין ממשרד הבריאות שביקשה לדעת מהו רצון המשפחה כי ייעשה בחלקים מהגופה שנקברו במערת קבורה בבית העלמין בקריית שאול בתל אביב.

רק אז התברר למשפחה כי יקרם לא נקבר בשלמותו. כיון שמדובר במשפחה דתית הם פנו לרבנים והללו פסקו כי יש לקבור את כל שרידיו בקברו של צינר בבית העלמין בחיפה.

השופט ציין כי שיחה זו ממשרד הבריאות באה על-רקע התפוצצות פרשת היס בשנת 2000, שבסופה נקבע כי היו ליקויים קשים בהתנהלות המכון לרפואה משפטית, כגון: שימוש ברקמות ובאיברים שניטלו מגופות נפטרים במהלך נתיחה, "לצרכי מחקר והוראה והצגתם לראווה במרכז, וזאת מבלי שהתקבלה לכך הסכמת הנפטרים ובני משפחותיהם". לבדיקת פרשה זו אף הוקמה בזמנו ועדת סגלסון. פרופ' היס עצמו, אז ראש המכון, הודה בעסקת טיעון ב"עבירת משמעת של רשלנות בקיום המוטל עליו כעובד מדינה", והוא ננזף.

בעקבות שיחת הטלפון ממשרד הבריאות, פעלה בתו של הנרצח, ליה בן צבי, להעברת שרידי גופת אביה לקברו שבחיפה. היא הגיעה למערת הקבורה בקריית שאול ולעיניה ניגלו כדים רבים, שאמורים היו להכיל שרידי נפטרים. שרידי אביה אמורים היו להיות בכד מס' 5. בכד לא נמצאו סימנים מזהים ולכן ביקשה הבת ממנהל בית העלמין לוודא, בטרם העברת הכד לקבורה בחיפה, כי אכן בתוכו מצויים שרידי אביה, וכך הובטח לה. בפברואר 2002 הובא האב לקבורה נוספת, שנייה במספר, כך לפחות סברו בני משפחת הנפטר, אך התברר כי הכד עם שרידיו הגיע לבית העלמין בחיפה ללא בדיקה כמובטח. מסיבה זו נדרשו בנותיו של המנוח "לפתוח את הכד ובתוכו נגלו לעיניהן שרידי הגולגולת".

בכד לא נמצאו סימנים מזהים אך "בהעדר כוחות נפשיים להתמודד עם סגירת הקבר לשם עריכת בירורים נוספים", הוחלט לקבור את המצוי בכד. עוד התברר בהמשך, כי מדובר למעשה בקבורה שלישית במספר, שכן בשנת 1997 "הובאו לקבורה בבית העלמין בחיפה ללא ידיעת המשפחה שרידים נוספים מגופת האב".

המשפחה פנתה לגורמים שונים בהם מבקר המדינה, היועץ המשפטי לממשלה, שר הבריאות ובעלי תפקידים נוספים במכון בטענות על דרך התנהלות המכון. כמו כן ביקשה המשפחה לדעת אם מצויים שרידים נוספים מגופת האב במכון וכן מדוע נקברו שרידים נוספים של האב בשנת 1997, ללא ידיעת משפחתו. המשפחה קיבלה תשובה סתמית ולקונת לפיה אין שרידים נוספים.

על-רקע דברים אלו הם הגישו את התביעה לפיצויים. בתביעה שהוגשה באמצעות עוה"ד ד"ר שמואל ילינק ואודיה גולדמן, נטען כי המכון לא פעל על-פי הוראות חוק האנטומיה המחייב את הסכמת המשפחה לעריכת נתיחה וכן לא הוצאה תעודה עליה חתומים שלושה רופאים המאשרים את נחיצות הנתיחה. עוד טענה המשפחה כי האישור שניתן על-ידי האלמנה בפני חוקר משטרה לבצע נתיחה, היה בניגוד לאמונותיה ודרכה כאשה דתית, והוא ניתן משום שהופעל עליה לחץ כי אם לא תחתום יעוכב שחרור הגופה לקבורה. עוד טענה המשפחה בתביעה לפיצוי מוגבר, כי אין המדובר במחדל חד-פעמי אלא באלפי מקרים שבהם התנהל המרכז באופן "שאינו חוקי ואינו מוסרי".

כאמור, בית המשפט קיבל את טענות המשפחה לפיצוי מוגבר בשל התנהלות המכון. בהחלטה כתב השופט זילברטל כי הפיצוי צריך לתת ביטוי "להתנהלותם הפסולה בבחינת פיצויים מוגברים". הנתיחה, לדבריו, לא עמדה בדרישות חוק האנטומיה, קרי חתימת שלושה רופאים על התעודה. העדרה של תעודה זו אינה "פגם טכני" או "פורמלי" כתב השופט. הוא הוסיף כי הצהרת האלמנה בפני חוקר משטרה על הסכמתה לנתיחה ניתנה לאחר שהביעה התנגדות וחזרה בה "רק

לאחר שהוסבר לה במשטרה כי סירובה יימנע הוצאת רשיון קבורה למנוח ויעכב את הקבורה". המחוקק לדבריו קבע כי לצורך נתיחה נדרשת הסכמת בן זוג "ואין הכוונה להסכמה שהושגה בכפייה או לחץ שכן הסכמה כזו אינה משקפת את עמדתו האמיתית של בן זוג כלפי הנתיחה".

התנהלות המכון התאפיינה לדברי השופט "בחוסר רגישות למצבם של בני משפחתו של אדם שנפטר המבקשים להפרד מהנפטר כפי שהם מוצאים לנכון ולהעניק לו קבורה נאותה בהתאם לאמונתם הדתית ובפרט למצבן של התובעות שאיבדו את יקירן כתוצאה מרצח אכזרי". גם הטיפול בשרידים והבאתם לקבורה "לא בוצעה ברגישות הנדרשת בנסיבות הענין אלא באופן שהחריף את הפגיעה ברגשות המשפחה".

כאמור, בית המשפט פסק 150 אלף שקלים לאלמנה ו-100 אלף שקלים לכל אחת מבנותיו. כמו-כן נקבע כי המדינה תחוייב בהוצאות המשפט ובשכר טירחת עורכי הדין בסכום של 60 אלף שקלים.

• בית משפט המחוזי בירושלים תא 5340/03

נוצר: 14/03/2008 | עודכן: 14/03/2008
